

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Факультет іноземної філології

*До 300-річчя з Дня народження
Григорія Савича Сковороди*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти
факультету іноземної філології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди**

Випуск 4

Електронне видання

Харків – 2022

УДК 81'243
ББК 81.2
А 43

Редакційна колегія:

Подуфалова Т. В., канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики
[Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243
ББК 81.2

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

Колісник Олена. Чинник недиспозиційності предикатів у створенні смислу «страх» у художньому дискурсі	158
Колоколова Анастасія. Психологічні передумови розвитку «холодних» когнітивних умінь учнів старшої школи під час навчання діалогічного мовлення	161
Костенко Анастасія. Омовлення позитивних намірів у політичному дискурсі (категорія модальності)	164
Ластовєрова Марина. Основні причини використання ідіом у мовленні вищого класу британського суспільства	168
Лискова Марина. Метафоричне моделювання дійсності в дискурсі екологічного руху Англії	171
Лисянська Юлія. Мотиваційні типи назв американських компаній-виробників харчових продуктів	175
Майборода Марина. Автобіографічність роману Ф. С. Фіцджеральда «Ніч ніжна»	179
Майстрєнко Валентина. Вираження посесивності дієслівними моделями англійської мови (модель з <i>have</i>)	182
Мамєдова Крістіна. Проблема утворення та використання складних прикметників у сучасних засобах масової інформації на основі журналів “The New Yorker”, “The Spectator”	185
Мєленчук Вікторія. Модальність як дослідницька проблема в контексті комунікативної лінгвістики	189
Meheda, Margaryta. The Specifics of Neil Gaiman’s Worldview Represented in the Linguistic and World Mapping in the Novel “American Gods”	192
Мірошник Дар’я. Особливості вживання лексико-стилістичних засобів в оповіданнях В. Борхєрта	197
Молчанова Діана. Прагматичні характеристики англійського рекламного дискурсу	201
Мотрич Дар’я. Феномен архетипу в науці та літературі	205
Назарєвич Альона. Порівняння концепту “LOVE” у комедіях “The Way of the World” Вільяма Конгріва та “The Country Wife” Вільяма Вічерлі	209
Неводніча Вероніка. Специфіка хронотопу у творчості Дж. Уїнтерсон	214
Олексієнко Мілана. Реалізація комунікативних стратегій у дискурсі інтернет коментарів в онлайн журналі <i>MARTHA STEWART</i>	217
Ochkur, Kateryna. The Notional Component of the Linguocultural Emotional Concept of EXCITEMENT and Its Verbalization in 21st-Century English-Language Pop Song Lyrics	221

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИКОРИСТАННЯ ІДИОМ У МОВЛЕННІ ВИЩОГО КЛАСУ БРИТАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Марина ЛАСТОВЕРОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. В. Жарковська

У статті розглядаються причини використання ідіоматичних виразів у мовленні представників вищого класу Великої Британії на початку 20-го сторіччя (на матеріалі серіалу Downton Abbey).

Ключові слова: ідіома, соціальна ієрархія, евфемізація, метафоризація.

The article examines the reasons why idiomatic expressions are used widely in the speech of the upper class of Great Britain in the early 20th century. The article is based on the series "Downton Abbey".

Keywords: idiom, social hierarchy, euphemisms, metaphors.

Дослідження питання сталих словосполучень, фразеологічних одиниць та ідіоматичних виразів в англійській мові викликає дедалі більший інтерес для вітчизняних та зарубіжних вчених і є особливо цікавим в світлі комунікативно зорієнтованої лінгвістики. У процесі розвитку багатовікової історії англійської мови у ній накопичувалася велика кількість слів та сталих словосполучень, а саме ідіом, природа та особливості вживання яких досі вивчаються сучасними мовознавцями. Проблемою ідіом як складових фразеологічних одиниць займалося чимало британських, американських, австралійських та українських вчених-лінгвістів. Серед них Дж. Сейдл, У. Макморді, О.Швейцер, Г. Грінь, А. Івченко, М. Алефіренко, В. Виноградов, О. Кунін, та інші. Згідно праць вище вказаних вчених, існує чимало теорій походження, природи та класифікації ідіоматичних одиниць. Стосовно наукового походження, термін «ідіома» бере початок від давньогрецького слова «idiōma», що означає «особливість, своєрідність». У нашому дослідженні ми зосередимося на ідіоматичних виразах, що зустрічаються у мовленні представників вищого класу Великої Британії початку 20-го сторіччя.

Проблемі соціальної диференціації мови (мові панівних класів, мові буржуазії, мові робітників, мові селян, тощо) приділяв увагу і В. Жирмунський. Зокрема М.П. Кочерган досліджував залежність стану мовлення від стану суспільства. Взаємовплив мови і суспільства досліджували такі науковці, як С. Єрмоленко, І. Курас, Л. Лисиченко, О. Потебня, Ю. Шаповал та ін. Питання фразеології порушено у фундаментальних працях Ш. Баллі, В.В. Виноградова, О.В. Куніна, І.Р. Гальперіна, О. О. Потебні.

Усі культури мають соціальну ієрархію та засоби вираження соціального статусу. Мовлення є одним з головних засобів відображення соціального стану. Людина, яка має певний акцент та термінологію вищого класу, буде визнана вищим класом, навіть якщо вона отримує невисоку заробітну платню. Саме вимова мовця виступає в ролі ідентифікатора як його соціального стану, а саме у Великій Британії лише на підставі вимови співрозмовники можуть зробити

висновок про походження, рівень освіти, політичні погляди, про надійність як ділового партнера. Усім відомо, що англійська мова – це радше мова слова, аніж жестикуляції, тому кожен англієць покладається більше на вербальне, ніж невербальне спілкування. Слова є улюбленим носієм інформації, тому, для англійців важливо, щоб мовлення було основним засобом визнання соціального статусу. Таким чином, у мовленні представників вищого класу Великої Британії можна прослідкувати значне використання ідіоматичних висловів, які притаманні саме цьому соціальному прошарку. За основу відслідковування взято серіал “Downton Abbey”. Метою цього дослідження є виявлення причин, за яких представники вищих класів Британського суспільства вдаються до використання ідіом.

У серіалі “Downton Abbey” можна побачити низку ідіоматичних висловів. Помічено, що абсолютна більшість ідіом в мовленні представників вищого класу базуються на яскравій метафорі (*an extra feather in your cap; let's cross that bridge when we come to it; I have too much on my plate at the moment; etc.*) В першу чергу, відокремлюємо ті, які використовуються мовцями заради того, щоб приховати за метафорою, на якій базується певна ідіома, неприємний зміст, тобто ідіома стає засобом **евфемізації**. Наприклад, леді Мері спілкується зі своєю матусею, Корою Кроулі. Вони обговорюють приїзд нового спадкоємця – Метью Кроулі та його мати Ізабель. Обговорюючи далекого родича, Мері використовує наступну ідіому: “*he's very full of himself*”, маючи на увазі, що Метью дуже самовпевнений та пихатий. Але використання прикметників, які б описали ці риси характеру, Мері не вважає за можливе. Тому з'являється ідіоматичний вираз *full of himself*.

Також, лорд Грентем спілкується із своїм новим спадкоємцем і каже йому: “*we all have different parts to play*”, зважаючи на те, що у кожного з нас є власні права, обов'язки та справи, які ми повинні вирішувати, та не треба лізти туди, куди не треба. Очевидно, він використовує цей метафоричний вираз, щоб одночасно указати Метью його місце у родини, та не образити родича. Тобто, порівняння з ролями у виставі пом'якшує неприємний присмак ставлення лорда до небажаного спадкоємця. У четвертому епізоді також простежується низка ідіоматичних висловлювань.

Є сцена, де дві сестри, Едіт і Сібіл збираються на чаювання і леді Сібіл каже, що їй тисне корсет та просить покоївку Анну допомогти послабити його. У цей момент леді Едіт каже: “*the start of the slippery slope*”, маючи на увазі те, що Сібіл вже не така струнка та це тільки початок того, що вона гладшає. Таким чином, Едіт ображає свою сестру, але робить це надзвичайно алегорично за допомогою ідіоми.

У сцені, де мати, Кора Кроулі звертається до своєї дочки, Мері, і розповідає про приїзд Метью, вона каже: “*it would be a good time to mend our fences*”, зважаючи на те, що саме час примиритися та відновити спілкування зі спадкоємцем. Ми бачимо, що Кора не хоче називати конфлікт конфліктом, тобто використання ідіоми *to mend our fences* знову ж таки допомагає їй евфемізувати неприємний зміст її висловлювання.

У цьому епізоді можна побачити сцену розмови графині Вайолет та Ізабель Кроулі. Мати Метью стверджує, що начебто це саме графиня збила Мері з пантелику та зробила так, що Мері відмовилася від заручин з Метью. Але Вайолет каже, що вона навпаки радила онуці погодитися та каже наостанок: “*So, put that in your pipe and smoke it*”, тобто, щоб Ізабель зарубала собі це на носі.

Певна евфемізація змісту відбувається також у тих випадках, коли співрозмовники намагаються не бути занадто прямолінійними, приховати певні змісти за ширмою ідіоматичних виразів. На наш погляд, **недомовки** є однією з найбільш типових рис мовлення представників вищого класу Великої Британії, і ідіоматичні вирази максимально допомагають вирішити таке мовленнєве завдання. Так, у бесіді між трьома сестрами Кроулі, Сібіл починає розмову про кузена Метью, але ж Мері відповідає: “*stop treading on eggshells*”, застерігаючи сестру від образи та маючи на увазі те, що вона не має бажання про це говорити. Вона не просить Сібіл припинити розмову, вона лише натякає на недоцільність обговорення цієї теми. Також леді Мері каже: “*I have other fish to fry*”, тобто вона вже має когось на прикметі, має нову пасію. Але сестри можуть лише здогадуватись, що чи кого саме вона має на увазі.

Звичка до алегоризації з метою не образити співрозмовника або приховати певні смисли, на нашу думку, розповсюджується й на ті мовленнєві ситуації, які не потребують евфемізації, але мовець відчуває, що використання яскравої ідіоми допоможе співрозмовнику краще зрозуміти сутність висловлювання, або краще відображає емоції мовця. Так, наприклад, в епізоді, де покоївка Гвен дуже засмучена тим, що їй відмовили у посаду секретаря, Сібіл починає підбадьорювати Гвен, кажучи “*no one hits the bull’s eye with the first arrow*”. Сібіл лише має на увазі, що не треба засмучуватися, бо з першого разу ні у кого не виходить все добре. Але очевидно, що використання яскравої ідіоми створює більший вплив на співрозмовника, заспокоює Гвен.

Також ми бачимо сцену зустрічі графа Грентема та Метью Кроулі. Граф дуже радий бачити свого родича, який завітав до маєтку після тривалої розлуки, та каже: “*Well, now, still in one piece.*” Тобто, Роберт Кроулі щасливий з приводу того, що Метью повернувся з воєнного фронту цілим та неушкодженим.

Підводячи підсумки, зазначимо, що представники вищого класу суспільства Великої Британії (в цьому дослідженні – на початку 20 століття), вдавались до використання ідіом, у першу чергу, з метою евфемізації. Ідіоматичні вирази, які будуються на яскравій метафорі, допомагали їм не образити співрозмовника або частково приховати певну інформацію, з одного боку, сповістивши співрозмовника про щось, але з іншого – даючи йому можливість лише здогадуватись, що саме мається на увазі.

Література

1. Белл Р. Социолінгвістика. Цели, методы и проблемы. Москва: Международные отношения, 1980. 319 с.

2. Борисенко Н.Д. Вплив соціального статусу комуніканта на стратегії персонажного мовлення (на матеріалі Британської драми)[Електронний ресурс]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua> (дата звернення: 11.08.2022).
3. Карасик В.И. Язык социального статуса. Москва: Институт языкознания РАН, 1992. 330 с.
4. Магонова К. Порівняння британських та американських еквівалентних за значенням ідіом [Електронний ресурс]. URL: <http://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/153214/1/%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9A.%D0%92..pdf> (дата звернення: 11.08.2022).
5. Соціолінгвістика. Мовна ситуація [Електронний ресурс]. URL: <https://studfile.net/preview/7764718/page:7> (дата звернення: 12.08.2022).
6. Сухенко В. Мова і суспільство: взаємодія і розвиток [Електронний ресурс]. URL: <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/bitstream/handle/20.500.12528/872/Lexikografia-2016-734-742.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 13.08.2022)
7. Fox, K. Watching the English. The Hidden Rules of English Behaviour. London: Hodder & Stoughton, 2005. 424p.

МЕТАФОРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЙНОСТІ В ДИСКУРСІ ЕКОЛОГІЧНОГО РУХУ АНГЛІЇ

Марина ЛИСКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Л. Є. Красовицька

У статті аналізуються види концептуальних метафор (театральної, зооморфної, військової, лицарської), які беруть участь у реалізації біполярної категорії СВОЇ – ЧУЖІ в екологічному дискурсі. Вони є не лише найважливішим засобом концептуалізації, категоризації та оцінки дійсності, а й ефективним інструментом впливу на свідомість адресата.

Ключові слова: метафора, концептуальна метафора, дискурс, інтердискурс, екологічний дискурс, концепт.

The article aims to analyze the types of conceptual metaphors (with source domains: theatre, animals, war, knighthood) involved in the implementation of the bipolar category FRIEND - FOE in the ecological discourse. They are not only the most important means of conceptualizing, categorizing and evaluating reality, but also an effective tool for influencing the consciousness of the addressee.

Key words: metaphor, conceptual metaphor, discourse, interdiscourse, ecological discourse, concept.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У дослідженні дискурс розглядається як форма використання мови в реальному часі, що відображає певний тип соціальної активності людини[1; 2; 3; 5]. Продовжуючи думку